

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DERS KİTAPLARI VE ÖĞRETİM MATERYALLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

THOUGHTS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS ON COURSE BOOKS AND TEACHING
MATERIALS

Yrd. Doç. Dr. Mehmet TURAN

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü,
mturan@firat.edu.tr

Öz

Eğitim-öğretim sürecinin verimli ve etkili yürütülmesinde ders kitapları ve öğretim materyallerinin önemi büyüktür. Öğretim materyalleri ve ders kitapları daha planlı, etkili ve verimli bir öğretim sürecinin yürütülmesi ve öğrenmede kalıcılığın sağlanması açısından önemli role sahiptir. Bu çalışmada öğretmenlerin öğretim sürecinde kullandıkları ders kitapları ve öğretim materyallerine yönelik görüşleri ve yaşadıkları sorunları ortaya çıkarmak ve buna dayalı olarak çözüm önerilerini geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma, Elazığ il merkezinde görev yapan toplam 134 sınıf öğretmeni üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin öğrenci çalışma ve ders kitaplarını anlaşılması ve kullanımı kolay görmeleriyle birlikte, yer alan etkinlikleri uygulamada zaman problemi yaşadıkları belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerine göre yeni programla birlikte dersler çocuklar için daha eğlenceli ve zevkli geçmekte olup, öğretim sürecinde öğrenciler daha aktif bir role bürünmüştür. Erkek öğretmenlerin, kadın öğretmenlere göre teknolojik araç-gereçlerin özellikleri ve kullanımı konusunda daha çok yeterli bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca sınıf mevcutları kalabalık olan sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenleri, sınıf mevcudu daha az olan öğretmenlere göre öğretim sürecinde ders kitapları ve öğretim materyalleri kullanımında daha çok zorlandıkları sonucuna da ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Ders kitapları, öğretim materyalleri.

Abstract

Course books and teaching materials have a huge importance in carrying out the education process more efficiently and effectively. Teaching materials and course books play an important role in providing the permanent learning. In this study, it is aimed to define the views of primary school teachers on course books and teaching materials as well as the problems they have and moreover to offer some solutions. The research was carried out on 134 primary school teachers teaching in the province of Elazığ. As a result, together with their finding the course books and student work books are easy to understand and use, it was determined that they have time problem in applying the activities. According to primary school teachers, such courses are more enjoyable for students and they have more active roles in the new program. Male teachers are determined to have more sufficient knowledge of using technological devices than female teachers. Besides, teachers working in crowded classes were determined to have more difficulty in using course books and teaching materials during the process of teaching than those who teach in less crowded classes.

Keywords: Course books, teaching materials.

1. GİRİŞ

Teknoloji son derece hızlı bir şekilde değişmekte ve gelişmektedir. Geliştirilen ve yeni üretilen teknolojiler eğitimde geniş bir kullanım alanı bulmaktadır. Bunun bir sonucu olarak herkesin aşına olduğu eğitim teknolojisi ve öğretim teknolojisi kavramları kullanılmaya başlanmıştır. Artık öğretim teknolojileri ve materyalleri eğitimin vazgeçilmezleri arasında yerini almaktadır (Kale, 2006: 351). Eğitime bilimsel ve teknolojik nitelik kazandırmak kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiş olmakla birlikte (Alkan, Deryakulu ve Şimşek, 1995:5), eğitime bilimsel bir yol çizmek ve çağdaş eğitim anlayışıyla çeşitli çözüm yolları üretmek gerekmektedir.

Öğrenme-öğretmeyi daha etkili biçimde yürütmek, eğitim teknolojisi öğelerinin eğitim süreçlerindeki var olan ve gelecekteki rolünü belirlemek ve yönlendirmek, eğitim süreçleri ile ilgili gerçekleri ve öğeler arası ilişkileri keşfetmek ve eğitim sistemindeki uygulamaları eğitim kurumları açısından değerlendirmek eğitim teknolojisi eğitim teknolojisinin araştırma alanlarına girmektedir (Alkan, 1998:73). Öğretimi planlama, düzenleme ve değerlendirme süreci öğretim tasarımı (Akkoyunlu, Altun ve Soylu, 2008: 12) olarak adlandırılmakla birlikte eğitimde, daha geniş alanlarda eğitim hizmeti götürmek, var olan eğitim kurumlarındaki öğrenme-öğretme süreçlerini verimli hale getirmek ve öğrenme-öğretme etkinliklerini bireyselleştirmek amacıyla öğretim teknolojileri ve materyal kullanımına başvurulmaktadır (Çelik, 2009: 66).

Eğitimde araç-gereç kullanımı, öğretmenin bilgi ve becerisine bağlı olmakla birlikte daha çok araç-gereçlerin öğretim sürecindeki faydasına inanması ve kullanma yönündeki isteğine bağlıdır (Yalın, 2003: 97). Öğretmenin, eğitim-öğretimde materyal seçerken asıl amacı, kendine kolaylık çıkarma değil, iyi ve etkili bir eğitim ve öğretimi mümkün kılacak, konu ve öğrencilere uygun öğretim materyalleri seçme olmalıdır (Turan, 2002: 18). Öğretmenin öğrencilerini çok iyi tanıyarak, mümkün olduğunca farklı zeka alanlarına hitap edecek etkinlikleri, dinamik ortamları ve materyalleri oluşturması gerekir. (Şahin, 2001: 23-30). Doğan (1998), yapmış olduğu araştırmada görsel ve işitsel materyallerin kullanıldığı sınıflarda, öğrencilerin daha iyi öğrendikleri ve başarı oranlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Eğitim araçları, öğrenci açısından konunun daha kolay öğrenilmesini sağladığı gibi, öğretmen açısından da öğretimi kolaylaştırmakta ve öğretmeni ders işlenmesinde rahatlatmaktadır. Ayrıca, bu durum, eğitim yaşantılarını zenginleştirmekte, konuya derinlik sağlamaktadır (Doğdu ve Aslan, 1993: 31). Böylece öğretim, daha kalıcı ve anlamlı olmaktadır. Eğitim araçlarının önemli bir unsurunu, görsel öğretim materyalleri oluşturmaktadır. Görsel öğretim materyalleri, etkili bir öğretimin temel unsurlarıdır. İyi tasarlanmış görsel bir materyal, onlarca sayfa yazılı bir metnin verdiği mesajdan fazlasını, hem daha etkili, hem de daha kısa zamanda hedefe ulaştırabilir (Düzgün, 2000: 7-8).

Öğretimin gerçekleşmesi için öğretim araçlarına ihtiyaç vardır. Öğretim araçları, öğrenenlerin gerekli davranışları kazanmasında en uç işlevi yerine getirir. Öğrenmenin zamanında gerçekleşmesi, kalıcı olması ve öğrenme ortamının sağlıklı bir şekilde oluşmasında öğretim araçları kullanılmaktadır. Öğretim ortamında en yaygın kullanılan araç ise kitaplardır (Bedir ve Demir, 2006: 214). Ders kitapları eğitim programlarında belirlenen amaçlar doğrultusunda; öğretim programlarındaki derslerin içeriği ile ilgili bilgileri öğrencilere sunan, pekiştirme, sınava hazırlama ve öğrenme hızlarına uygun çalışma olanağı sağlayan kullanışlı bir öğretim materyali olarak tanımlanabilir (Sezer vd. 2008: 924).

Duban (2008: 66-71), ilköğretim 4. sınıf fen ve teknoloji ders kitaplarının yapılandırmacı yaklaşıma uygunluğuna yönelik yaptığı araştırmada, ders kitaplarının yapılandırmacı yaklaşıma uygun hazırlandığı ama bir takım yetersizliklerin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akyol (2008: 716-717) yaptığı çalışmada ise Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin büyük kısmı mesaj vermekten yoksun, anlatım ve dil olarak sorunlarla dolu olduğunu, ders kitaplarının yayın evlerine göre farklılık gösterdiğini ve Türkçe ders kitaplarının yeteri uzunlukta iyi ve doğru anlatıma sahip metinler ve görsellerden oluşması gerekliliğini savunmaktadır. Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler, dersin amacı ve gereği doğrultusunda kültürümüzün özelliklerini içeren metinler arasından seçilmeli ve bir bütün halinde verilmelidir (Tekşan ve Özden, 2008: 1040). Bu yönüyle, ders kitaplarını yardımcı bir materyal haline dönüştürerek öğrencilere hazır, ezberci bilgilerin sunulmasından kurtarmak gerekir ki (Doğan, 2006: 484) yeni ilköğretim programının önemli öğelerinden olan ders kitapları ve öğretim materyallerinin kullanılmasında öğretmenlerin yaşadıkları sıkıntıların ortaya çıkarılması daha etkili ve verimli bir öğretim sürecinin yürütülmesini sağlayacaktır. Bu çalışmada öğretmenlerin öğretim sürecinde kullandıkları ders kitapları ve öğretim materyallerine yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin, ders kitapları ve öğretim materyallerine ilişkin görüşlerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, tarama modelinde olup, betimsel bir nitelik arz etmektedir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Elazığ il merkezinde bulunan devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, 2008-2009 öğretim yılında Elazığ il merkezinde bulunan devlet okullarında görev yapan toplam 134 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan anket formuyla elde edilmiştir. Anket formu yerli ve yabancı literatür taranıp, uzman görüşleri de dikkate alınarak hazırlanmıştır. Anket formu toplam 2 bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde toplam 4 adet demografik veri, ikinci bölümünde ise ders kitapları ve öğretim materyallerine yönelik toplam 20 adet soru maddesi bulunmaktadır. Anketin KMO değeri 0,734; Bartlett testi 906,135 ve Crombach Alpha güvenirlik katsayısı da 0,830 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca anketin geçerliliği açısından uzman görüşünden de faydalanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS istatistik paket programından faydalanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verileri çözümlenmede “aritmetik ortalama”, “yüzde” ve “frekans” kullanılmış; öğretmen görüşlerinin, demografik verilere dayalı değişkenlerden etkilenme derecesi de bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Bu analizlerde maddelerin değişkenlere dayalı homojen dağılım gösterip göstermediğini belirlemeye dayalı levene testi yapılmış ve p 0,05 düzeyinde anlamlı fark çıkan tüm maddelerin homojen dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Varyans analizinde fark çıkan grupları belirlemek amacıyla ise LSD testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma sonuçlarına ilişkin elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

3.1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet durumlarına göre dağılımı Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya katılanların cinsiyet durumlarına göre dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	61	46.2
Erkek	71	53.8
Toplam	132	100

Tablo 1' e bakıldığında; araştırmaya katılanların %46,2 sinin kadın ve %53,8 inin de erkek öğretmenden oluştuğu görülmektedir.

3.2. Araştırmaya Katılanların Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımı Tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya katılanların mesleki kıdemlerine göre dağılımı

Mesleki Kıdem	f	%
1-5 Yıl	20	15.2
6-10 Yıl	22	16.7
11-15 Yıl	28	21.2
16-20 Yıl	22	16.7
21 Yıl ve Üstü	40	30.3
Toplam	132	100

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %15,2 sinin 1-5 yıl, %16,7 sinin 6-10 yıl, %21,2 sinin 11-15 yıl, %16,7 sinin 16-20 yıl ve %30,3 ünün ise 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir.

3.3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin GörevYaptıkları Sınıf Mevcutlarına Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları sınıf mevcutlarına göre dağılımı Tablo 3 de verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları sınıf mevcutlarına göre dağılımı

Sınıf Mevcudu	f	%
25 ve altı	46	35.7
26-30	29	22.5
31-35	34	26.4
36-40	15	11.6
41 ve üzeri	5	3.9
Toplam	129	100

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları sınıf mevcutlarına göre %35,7 sinin 25 ve altı, %22,5 inin 26-30, %26,4 ünün 31-35 %11,6 sınıfın 36-40 ve %3,9 unun ise 41 ve üzeri sınıf mevcuduna sahip oldukları görülmektedir.

3.4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları okul türüne göre dağılımı Tablo 4 de verilmiştir.

Tablo 4: Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları okul türüne göre dağılımı

Okul Türü	f	%
Eğitim Yüksekokulu-Enstitüsü	29	22.1
Lisans (Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği)	51	38.9
Lisans (Diğer)	51	38.9
Toplam	131	100

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları okul türüne göre %22,1'inin Eğitim Yüksekokulu-Enstitüsü, %38,9'unun Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği programından ve %38,9'unun ise 4 yıllık farklı bir lisans programından mezun oldukları görülmektedir.

3.5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kullandıkları Ölçme-Değerlendirme Türlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, kullandıkları ölçme-değerlendirme türlerine ilişkin bulgular Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5: Araştırmaya katılan öğretmenlerin kullandıkları ölçme-değerlendirme türlerine ilişkin bulgular

Ölçme –Değerlendirme Türü	f	%
Performans değerlendirme ölçekleri	84	65,6
Proje çalışmaları	81	63,2
Yazılı sınavlar	75	58,6
Testler (çoktan seçmeli, doğru yanlış vd..)	79	61,7
Toplam	319	100

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin kullandıkları ölçme-değerlendirme türlerine göre cevap veren 128 öğretmen üzerinde yapılan dağılıma göre, öğretmenlerin %65,6'sının “performans değerlendirme ölçekleri”, %63,2'sinin “proje çalışmaları”, %58,6'sının, “yazılı sınavlar” ve %61,7'sinin ise “testleri” kullandıkları görülmektedir.

3.6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Kullandıkları Öğretim Materyalleri ve Araç-Gereçlere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim sürecinde en çok kullandıkları öğretim materyalleri ve araç-gereçlere ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim sürecinde kullandıkları öğretim materyalleri ve araç-gereçlere ilişkin bulgular

Öğretim Materyalleri, Araç-Gereçler	f	%
Bilgisayar	67	53,2
İnternet	45	35,7
Tv- video-vcd-cd	61	48,4
Fotoğraf – Resim - Poster	71	56,3
Gerçek Eşya-Modeller	48	38,1
Tepegöz	27	21,4
Projeksiyon	48	38,1
Yardımcı Kaynaklar	92	73,0
Haritalar	55	43,6
Yazı Tahtaları	119	94,4
Toplam	633	100

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin sürecinde en çok kullandıkları öğretim materyalleri ve araç-gereçlere göre cevap veren 126 öğretmen üzerinde yapılan dağılıma göre, %53,2 sinin bilgisayar, %35,7 sinin “internet”, %48,4 ünün “tv, video,vcd, cd”, %56,3 ünün “fotoğraf-resim-poster”, %38,1 inin “gerçek eşya, modeller”, %21,4 ünün “tepegöz”, %38,1 inin “projeksiyon”, %73 ünün “yardımcı kaynaklar”, %436, sinin “haritalar” ve %94,4 ünün ise “yazı tahtalarını” kullandıkları görülmektedir. Burada yazı tahtalarının en fazla kullanılan araç-gereç olması öğretim süreci açısından normal olmakla birlikte, tepegözün en az kullanılan araç-gereç olmasının sebebi bilgisayar, internet ve projeksiyonun öğretim sürecinde fazla kullanılması ve buna dayalı olarak eğitim-öğretim sürecinde tepegözün daha az kullanılması sonucunun ortaya çıkması şeklinde yorumlanabilir.

3.7. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarına İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarına ilişkin görüşleri Tablo 7 de verilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarına ilişkin görüşleri

No	Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarına ilişkin görüşleri	$\bar{X}$	ss
1	Ders kitaplarının anlaşılması ve kullanımı kolaydır.	3,81	1,16
2	Öğrenci çalışma kitaplarının anlaşılması ve kullanımı kolaydır.	3,86	0,91
3	Öğretmen kılavuz kitaplarının, anlaşılması ve kullanımı kolaydır.	3,83	0,91
4	Öğretmen kılavuz kitapları sayesinde derslerden önce işlenişe ilişkin bir hazırlık yapmaya gerek kalmamıştır.	3,29	1,27
5	Öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan ders planını kolaylıkla uygulayabiliyorum.	3,75	1,00
6	Ders kitabı ile öğrenci çalışma kitabını birlikte yürütebilme konusunda sorun yaşıyorum.	3,21	1,27
7	Zaman yetersizliği, kitaplardaki etkinliklerin her birinin uygulanmasını engellemektedir.	3,74	1,16
8	Etkinlikler için gerekli materyallerin hazırlanması öğretmenlerin ders dışında oldukça zamanını almaktadır.	3,71	1,12
9	Bazı etkinliklerin anlaşılması konusunda öğrenciler zorlanmaktadır.	3,81	1,01

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 1. madde olan “Ders kitaplarının anlaşılması ve kullanımı kolaydır.” ($\bar{x}=3,81$) görüş maddesi, 2. madde olan “Öğrenci çalışma kitaplarının anlaşılması ve kullanımı kolaydır.” ($\bar{x}=3,86$) görüş maddesi ve 3. madde olan “Öğretmen kılavuz kitaplarının, anlaşılması ve kullanımı kolaydır.” ($\bar{x}=3,83$) görüş maddesine “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu durum ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının anlaşılması ve kullanımının kolay ve uygun olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuç yeni ilköğretim müfredatı ile birlikte bakanlıkça ücretsiz verilen ders

kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının anlaşılır ve kullanışlı olduğunun öğretmenler tarafından kabullenildiği şeklinde yorumlanabilir.

Yine Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 4. madde olan “Öğretmen kılavuz kitapları sayesinde derslerden önce işlenişe ilişkin bir hazırlık yapmaya gerek kalmamıştır.” ($\bar{x}=3,29$) görüş maddesi ve 6. madde olan “Ders kitabı ile öğrenci çalışma kitabını birlikte yürütebilme konusunda sorun yaşıyorum.” ($\bar{x}=3,21$) görüş maddesine “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 5. madde olan “Öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan ders planını kolaylıkla uygulayabiliyorum.” ($\bar{x}=3,75$) görüş maddesi, 7. madde olan “Zaman yetersizliği, kitaplardaki etkinliklerin her birinin uygulanmasını engellemektedir.” ($\bar{x}=3,74$) görüş maddesi, 8. madde olan “Etkinlikler için gerekli materyallerin hazırlanması öğretmenlerin ders dışında oldukça zamanını almaktadır.” ($\bar{x}=3,71$) görüş maddesi ve 9. madde olan “Bazı etkinliklerin anlaşılması konusunda öğrenciler zorlanmaktadır.” ($\bar{x}=3,81$) görüş maddesine “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin etkinlikleri uygulamada zaman sorunu yaşadıkları ve bazı etkinliklerin anlaşılmasında öğrencilerin zorlandıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuç yeni ilköğretim müfderatıyla gelen yapısalcı yaklaşıma dayalı öğretim sürecinin öğretmenler tarafınca yürütülmesi ve buna dayalı olarak etkinliklerin yürütülmesinin daha zaman alıcı olmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

3.8. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Ders Öğretim Süreci, Öğretim Araç-Gereç ve Materyallerine İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders öğretim süreci, öğretim araç-gereç ve materyallerine ilişkin görüşleri Tablo 8’ de verilmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders öğretim süreci, öğretim araç-gereç ve materyallerine ilişkin görüşleri

No	Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders öğretim süreci, öğretim araç-gereç ve materyallerine ilişkin görüşleri	$\bar{x}$	ss
10	Yeni programla birlikte dersler, çocuklar için daha eğlenceli ve zevkli bir hal almıştır.	4,01	0,93
11	Ders konuları öğrenciler açısından eskiye oranla oldukça basit ve anlaşılır hale gelmiştir.	3,73	1,05
12	Yeni ilköğretim programı öğrenciyi daha aktif hale getirmiştir.	4,02	1,01
13	Teknolojik araç ve gereçler (bilgisayar, projeksiyon, video, tv, tepegöz vb.) öğrencilerin başarısını artırmak için mutlaka kullanılmalıdır.	4,39	0,83
14	Teknolojik araç ve gereçlerin(bilgisayar, projeksiyon, video, tv, tepegöz vb.) özellikleri ve kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahibim.	3,94	0,96
15	Bilgisayarı ve bilgisayar programlarını derslerimde etkin bir şekilde kullanırım.	3,84	0,95
16	Okulumuzda her türlü teknolojik araç-gerece kolaylıkla ulaşabilmektedir.	3,46	1,26
17	Konuya uygun materyaller sağlandığında dersler daha verimli geçer.	4,16	1,01
18	Kullanımı istenen etkinlik materyallerine öğrenciler rahatlıkla ulaşabiliyor.	3,36	1,28

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 13. madde olan “Teknolojik araç ve gereçler (bilgisayar, projeksiyon, video, tv, tepegöz vb.) öğrencilerin başarısını artırmak için mutlaka kullanılmalıdır.” ($\bar{x}=4,39$) görüş maddesine “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bulgu öğretmenlerin öğretim sürecinde teknolojik araç ve gereçler önemine inandıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 10. madde olan “Yeni programla birlikte dersler, çocuklar için daha eğlenceli ve zevkli bir hal almıştır.” ($\bar{x}=4,01$) görüş maddesi, 12. madde olan “Yeni ilköğretim programı öğrenciyi daha aktif hale getirmiştir.” ($\bar{x}=4,02$) görüş maddesi ve 17. madde olan “Konuya uygun materyaller sağlandığında dersler daha verimli geçer.” ($\bar{x}=4,16$) görüş maddesine “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğrencilerin yeni müfredatla birlikte, daha hareketli ve etkin olduğunu tespit eden Boyacı'nın (2007: 639) araştırması bu bulguyu desteklemektedir.

Yine Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 11. madde olan “Ders konuları öğrenciler açısından eskiye oranla oldukça basit ve anlaşılır hale gelmiştir.” ($\bar{x}=3,73$) görüş maddesi, 14. madde olan “Teknolojik araç ve gereçlerin(bilgisayar, projeksiyon, video, tv, tepegöz vb.) özellikleri ve kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahibim.” ($\bar{x}=3,94$) görüş maddesi, 15. madde olan “Bilgisayarı ve bilgisayar programlarını derslerimde etkin bir şekilde kullanırım.” ($\bar{x}=3,84$) görüş maddesi ve 16. madde olan “Okulumuzda her türlü teknolojik araç ve gerece kolaylıkla ulaşılabilmektedir.” ($\bar{x}=3,46$) görüş maddesine “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Baştürk ve Işıkoğlu'nun (2007: 647) yaptığı araştırmadaki sınıf öğretmenlerinin %6 sınıfın bilgisayar kullanmadığı, %43 ünün bazen, %35 inin genellikle ve %16 sınıfın ise her zaman bilgisayar kullandığına yönelik bulgular bu sonuçları desteklemektedir.

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 18. madde olan “Kullanımı istenen etkinlik materyallerine öğrenciler rahatlıkla ulaşabiliyor.” ($\bar{x}=3,36$) görüş maddesine “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu durum öğrencilerin bazı etkinlikleri uygulamada materyal temini konusunda sıkıntı yaşadıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

3.9. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Görüşlerinin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre öğretim materyallerine ve ders kitaplarına yönelik görüşlerinde p 0,05 düzeyinde anlamlı fark çıkan maddeler Tablo 9' da verilmiştir

Tablo 9. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre görüşlerinin karşılaştırılması

M. No	Cinsiyet	$\bar{x}$	S	t	p
14	Kadın (n=60)	3,72	0,92	-2,312*	0,022
	Erkek (n=71)	4,10	0,96		

*P<.05

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucuna göre sadece 14. madde de anlamlı fark bulunmuş olup, diğer maddelerde cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 9 incelendiğinde, 14. madde olan, “Teknolojik araç ve gereçlerin(bilgisayar, projeksiyon, video, tv, tepegöz vb.) özellikleri ve kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahibim” görüş maddesine, araştırmaya katılanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [$t=-2,312$; $p<.05$ ($p=.022$)]. Bu fark erkek öğretmenler lehinedir. Bu durum erkek öğretmenlerin ($\bar{x}=4,10$) kadın öğretmenlere göre ($\bar{x}=3,72$), teknolojik araç ve gereçlerin (bilgisayar, projeksiyon, video, tv, tepegöz vb.) özellikleri ve kullanımı konusunda daha çok yeterli bilgiye sahip olduklarına inandıkları şeklinde yorumlanabilir.

3.10. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Görüşlerinin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre öğretim materyallerine ve ders kitaplarına yönelik görüşlerinde $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı fark çıkan maddeler Tablo 10’ da verilmiştir.

Tablo 10. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre görüşlerinin karşılaştırılması

M no	1-5 yıl (a) (N=20)		6-10 yıl (b) (N=22)		11-15 yıl (c) (N=28)		16-20 yıl (d) (N=22)		21 yıl ve üstü (e) (N=40)		Varyans		Fark olan Gruplar (LSD)
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	F	P	
12	4,74	0,44	4,04	0,72	3,93	1,01	4,18	0,91	3,57	1,19	5,323*	0,001	a-b, a-c, a-e, d-e
13	4,75	0,55	4,68	0,65	4,37	0,79	4,14	0,83	4,17	0,98	2,928*	0,024	a-d, a-e, b-d, b-e

Tablo 10 incelendiğinde, öğretmen görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre 12 ve 13. maddeler de anlamlı fark bulunmuş olup, diğer maddelerde mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 10 incelendiğinde, 12. madde olan, “Yeni ilköğretim programı öğrenciyi daha aktif hale getirmiştir.” görüş maddesine, araştırmaya katılanların mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [$F=5,323$; $p<.05$, ($p=.001$)]. Bu fark, 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=4,74$) ilgili görüşü, 6-10 yıl ($\bar{x}=4,04$), 11-15 yıl ($\bar{x}=3,93$), 21 yıl ve üstü ($\bar{x}=3,57$), kıdeme sahip öğretmenlere göre daha fazla benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır. Yine ilgili görüşü 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=4,18$), 21 yıl ve üstü ($\bar{x}=3,57$), kıdeme sahip öğretmenlere göre daha fazla

benimsediği Tablo 10 da görülmektedir. Bu durum mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin yapısalci yaklaşımı daha çok kabullendikleri ve mesleki deneyimi daha fazla olan öğretmenlerin de davranışçı yaklaşıma dayalı öğretim sürecini uzun süre yürütmekten kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 10 incelendiğinde, 13. madde olan, “Teknolojik araç ve gereçler (bilgisayar, projeksiyon, video, tv, tepegöz vb.) öğrencilerin başarısını artırmak için mutlaka kullanılmalıdır” görüş maddesine, araştırmaya katılanların mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [F=2,928; p<.05, (p=.001)]. Bu fark, 1-5 yıl ($\bar{x}$ =4,75) ve 6-10 yıl ($\bar{x}$ =4,68) kıdeme sahip öğretmenlerin ilgili görüşü 16-20 yıl ($\bar{x}$ =4,14) ve 21 yıl ve üstü ($\bar{x}$ =4,17), kıdeme sahip öğretmenlere göre daha fazla benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır. Bu durum mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin, daha fazla mesleki kıdeme sahip öğretmenlere göre, yapısalci yaklaşımı daha çok kabullendikleri ve öğretim sürecinde teknolojik araç ve gereçler in öğrencilerin başarısını artırmak için mutlaka kullanılması gerekliliğine daha çok inandıkları şeklinde yorumlanabilir

3.11. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Sınıf Mevcutlarına Göre Görüşlerinin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları sınıf mevcutlarına göre öğretim materyallerine ve ders kitaplarına yönelik görüşlerinde p 0,05 düzeyinde anlamlı fark çıkan maddeler Tablo 11’ de verilmiştir. Burada dağılımın homojen göstermesi için SPSS recode komutu ile değişkenlerde birleştirilmeye gidilmiş ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 11. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları sınıf mevcutlarına göre görüşlerinin karşılaştırılması

M no	25 ve altı (a) (N=46)		26-35 (b) (N=63)		36 ve üzeri (c) (N=20)		Varyans		Fark olan Gruplar (LSD)
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	F	P	
1	3,89	1,03	3,92	1,22	3,20	1,10	3,263*	0,042	a-c, b-c
2	3,98	0,83	3,97	0,90	3,42	0,84	3,255*	0,042	a-c, b-c
10	4,35	0,85	3,90	0,93	3,60	0,99	5,601*	0,005	a-b, a-c
11	4,08	0,98	3,64	0,99	3,05	0,99	7,894*	0,001	a-b, a-c, b-c
13	4,69	0,69	4,23	0,84	4,05	0,94	6,297*	0,002	a-b, a-c
16	3,95	1,15	3,18	1,29	3,10	1,16	6,120*	0,003	a-b, a-c
17	4,73	0,49	3,93	1,06	3,75	1,12	12,711*	0,000	a-b, a-c

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmen görüşlerinin görev yaptıkları sınıf mevcutlarına göre anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre 1, 2, 10, 11, 13 16 ve 17. maddeler de anlamlı fark bulunmuş olup, diğer maddelerde görev yaptıkları sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 11 incelendiğinde, 1. madde olan, “Ders kitaplarının anlaşılması ve kullanımı kolaydır.” görüş maddesine, araştırmaya katılanların görev yaptıkları sınıf mevcutları değişkenine göre anlamlı

bir fark vardır [$F=3,263$; $p<.05$, ($p=.042$)]. Bu fark, 36 ve üstü sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=3,20$) ilgili görüşü, sınıf mevcudu 26-35 ($\bar{x}=3,92$) ve 25 ve altı ($\bar{x}=3,89$), sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere göre daha az benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır.

Tablo 11 incelendiğinde, 2. madde olan, “Öğrenci çalışma kitaplarının anlaşılması ve kullanımı kolaydır.” görüş maddesine, araştırmaya katılanların görev yaptıkları sınıf mevcutları değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [$F=3,255$; $p<.05$, ($p=.042$)]. Bu fark, 36 ve üstü sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=3,42$) ilgili görüşü, sınıf mevcudu 26-35 ($\bar{x}=3,97$) ve 25 ve altı ($\bar{x}=3,98$), sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere göre daha az benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır. Bu durum sınıf mevcutları kalabalık olan sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf mevcudu daha az olanlara göre ders işleme sürecinde ders kitapları ve öğrenci çalışma kitaplarını kullanmada daha çok zorlandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11 incelendiğinde, 10. madde olan, “Yeni programla birlikte dersler, çocuklar için daha eğlenceli ve zevkli bir hal almıştır.” görüş maddesine, araştırmaya katılanların görev yaptıkları sınıf mevcutları değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [$F=5,601$; $p<.05$, ($p=.005$)]. Bu fark, 25 ve altı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=4,35$) ilgili görüşü, sınıf mevcudu 26-35 ($\bar{x}=3,90$) ve 35 ve üzeri ($\bar{x}=3,60$), sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere göre daha fazla benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır.

Tablo 11 incelendiğinde, 11. madde olan, “Ders konuları öğrenciler açısından eskiye oranla oldukça basit ve anlaşılır hale gelmiştir.” görüş maddesine, araştırmaya katılanların görev yaptıkları sınıf mevcutları değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [$F=7,894$; $p<.05$, ($p=.001$)]. Bu fark, 25 ve altı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=4,08$) ilgili görüşü, sınıf mevcudu 26-35 ($\bar{x}=3,64$) ve 35 ve üzeri ($\bar{x}=3,05$), sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere göre daha fazla benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır. Yine ilgili maddeyi 26-35 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=3,64$) ilgili görüşü, 35 ve üzeri ($\bar{x}=3,05$), sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere göre daha fazla benimsediği sonucuda ortaya çıkarmıştır.

Tablo 11 incelendiğinde, 13. madde olan, “Teknolojik araç ve gereçler (bilgisayar, projeksiyon, video, tv, tepegöz vb.) öğrencilerin başarısını artırmak için mutlaka kullanılmalıdır.” görüş maddesine, araştırmaya katılanların görev yaptıkları sınıf mevcutları değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [$F=6,297$; $p<.05$, ($p=.002$)]. Bu fark, 25 ve altı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=4,69$) ilgili görüşü, sınıf mevcudu 26-35 ($\bar{x}=4,23$) ve 35 ve üzeri ($\bar{x}=4,05$), sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere göre daha fazla benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır.

Tablo 11 incelendiğinde, 16. madde olan, “Okulumuzda her türlü teknolojik araç ve gerece kolaylıkla ulaşılabilmektedir.” görüş maddesine, araştırmaya katılanların görev yaptıkları sınıf mevcutları değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [$F=6,120$; $p<.05$, ($p=.003$)]. Bu fark, 25 ve altı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=3,95$) ilgili görüşü, sınıf mevcudu 26-35 ($\bar{x}=3,18$) ve 35 ve

üzeri ($\bar{x}=3,10$), sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere göre daha fazla benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır.

Tablo 11 incelendiğinde, 17. madde olan, “Konuya uygun materyaller sağlandığında dersler daha verimli geçer.” görüş maddesine, araştırmaya katılanların görev yaptıkları sınıf mevcutları değişkenine göre anlamlı bir fark vardır [$F=12,711$; $p<.05$, ($p=.000$)]. Bu fark, 25 ve altı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ($\bar{x}=4,73$) ilgili görüşü, sınıf mevcudu 26-35 ($\bar{x}=3,93$) ve 35 ve üzeri ($\bar{x}=3,75$), sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere göre daha fazla benimsediği sonucuna ortaya çıkarmıştır.

Genel sonuç olarak bakılacak olursa, sınıf mevcutları kalabalık olan sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf mevcudu daha az olanlara göre öğretim sürecinde ders kitapları ve öğretim materyalleri kullanımında daha çok zorlandıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi sınıf mevcutları kalabalık olan sınıflarda görev yapan öğretmenlere öğretim sürecinde daha çok iş ve görev düştüğü ve buna dayalı olarak daha çok zorlandıkları şeklinde yorumlanabilir.

4. SONUÇLAR

Sınıf öğretmenleri, öğretim sürecinde ölçme-değerlendirme türlerinden en çok performans değerlendirme, proje çalışmaları ve testler kullanmaktadırlar. Sınıf öğretmenleri öğretim sürecinde öğretim materyalleri ve araç-gereçleri olarak en çok yazı tahtası ve yardımcı kaynakları kullanmaktadırlar.

Sınıf öğretmenleri öğretim sürecinde tepegöz, internet ve projeksiyondan yeteri kadar yararlanmamaktadırlar. Bunu Baştürk ve Işıkoğlu'nun (2007: 647) yaptığı araştırmadaki sınıf öğretmenlerinin %9 u her zaman ve %21 i genellikle, %58 inin bazen internetten faydalandığı ve %12 ise hiç internetten faydalanmadığı sonucu desteklemektedir.

Sınıf öğretmenleri öğrenci çalışma, öğretmen kılavuz ve ders kitaplarını, anlaşılması ve kullanımı kolay olarak görmektedirler. Bu durum olumlu olmakla birlikte, bu kitapların yeni ilköğretim programı yapı ve felsefesine uygun olarak hazırlanması da önemlidir (Uşun, 2007: 515).

Sınıf öğretmenleri öğrenci çalışma ve ders kitaplarında yer alan etkinlikleri uygulamada zaman problemi ve öğrencilerin bazı konuları anlamasında da sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sonucu Boyacı'nın (2007: 644) yapmış olduğu araştırmada, öğretmenlerin yarısından fazlasının programın yoğunluğundan dolayı zaman sorunu yaşadıkları bulgusu desteklemektedir.

Sınıf öğretmenlerine göre yeni programla birlikte dersler çocuklar için daha eğlenceli ve zevkli geçmekte olup, öğretim sürecinde öğrenciler daha aktif bir role bürünmüştür. Yapılan araştırmalarda yeni programların bir önceki programlara göre öğrencilerin derse etkin katılımı noktasında oldukça başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Uşun, 2007: 512).

Erkek öğretmenler, kadın öğretmenlere göre teknolojik araç ve gereçlerin özellikleri ve kullanımını konusunda daha çok yeterli bilgiye sahiptirler.

Daha düşük mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenleri, daha yüksek mesleki kıdeme sahip öğretmenlere göre, yeni ilköğretim programının öğrenciyi daha aktif hale getirdiğine daha çok inanmaktadırlar.

Daha düşük mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenleri, daha yüksek mesleki kıdeme sahip öğretmenlere göre, teknolojik araç ve gereçlerin öğrencilerin başarısını artırmak için mutlaka kullanılması gerekliliğini daha çok vurgulamaktadırlar.

Sınıf mevcutları kalabalık olan sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenleri sınıf mevcudu daha az olan öğretmenlere göre öğretim sürecinde ders kitapları ve öğretim materyalleri kullanımında daha çok zorlanmaktadırlar.

5. ÖNERİLER

Sınıf öğretmenlerinin öğretim sürecinde internet ve projeksiyondan yeteri kadar yararlanmasına yönelik öğretimsel planlamalar ve uygulamalar yapılmalıdır.

Sınıf öğretmenlerine öğretimde kullanılan ders araç-gereçlerinin kullanımına ve öğretim materyalleri hazırlamaya yönelik hizmet-içi eğitimler verilebilir.

İlköğretim ders kitapları ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler, öğretmenlere rahatlıkla etkinlikleri uygulama fırsatı sağlayacak şekilde içeriksel ve zamansal anlamda yeniden düzenlenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin öğretim sürecinde internet ve projeksiyondan yeteri kadar yararlanmamasının sebeplerini bulmaya ve çözüm önerileri getirmeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

Kalabalık sınıflarda öğretim yapılan okullarla, daha az mevcuda sahip sınıflarda öğretim yapan okullar arasındaki öğretim süreci farklılığı, öğretim araç-gereç ve materyalleri yeterliliği ve çözüm yollarına ilişkin araştırmalar yapılabilir.

İlköğretim okullarında yer alan öğretim araç-gereç ve materyallerinin mevcut durumu ve öğretmenlerin kullanma sıklığını belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, Buket., Altun, Arif ve Soylu, Y. Meryem (2008). *Öğretim Tasarımı*. Ankara: Maya Akademi.
- Akyol, Hayati (2008) Ders Kitaplarındaki Metin Yapıları ve Öğretim Açısından Analizleri. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Alkan, Cevat , Deryakulu, Deniz ve Şimşek, Nurettin (1995). *Eğitim Teknolojisine Giriş*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Alkan, Cevat (1998) *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baştürk, Ramazan ve Işıkoğlu, Nesrin (2007) İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayar Programları ve İnterneti Eğitimde Kullanma Yeterlilikleri ve Amaçları. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bedir, Gülay ve Demir, Semra (2006) İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının “İçerik, Dil ve Anlatım, Değerlendirme”, Ölçütleri Bakımından İncelenmesi. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı 2. Cilt. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Boyacı, Adnan (2007) Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı Temelli Sınıf Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Çelik, Levent (2009). “*Öğretim Materyallerinin Hazırlanması ve Seçimi*” bölüm yazarı. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Editörler: Özcan Demirel ve Eralp Altun. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, Yedigörmüş (1998). *İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflardaki Sosyal Bilgiler Dersleri İçin Gerekli Görsel ve İşitsel Materyal Üzerine Bir Araştırma*. (Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa, ss.1-165.
- Doğan, Yasin (2006) :Yapısalıcı Öğrenme Modeli İle Tarihsel Birincil Kaynakların İlişkisi ve Bu İlişkinin İlköğretim 4-5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Kullanım Düzeyi. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı 1. Cilt. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Doğdu, Süleyman ve Aslan, Zülfikar (1993). *Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Eğitim Araç-Gereçleri*. Ankara: Tekışık Ofset.
- Duban, Nil (2008) İlköğretim 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabının Yapılandırmacı Kuram Işığında Değerlendirilmesi. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Düzgün, Bahattin (2000). “Fizik Konularının Kavratılmasında Görsel Öğretim Materyallerinin Önemi”, *Milli Eğitim*. Sayı: 148, 7-8
- Kale, Mustafa (2006) İlköğretim Bölümü Öğretim Elemanlarının, Öğretim Teknolojileri ve Materyallerini Kullanma Becerilerinin Öğrenci görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı 2. Cilt. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şahin, Y. Tuğba (2001). “İlköğretim Üçüncü Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Çoklu Zeka Kuramı Etkinlikleri ve Çoklu Materyal Kullanmanın Öğrenciler Üzerindeki Çeşitli Etkileri”, *Çağdaş Eğitim*. 26 (276), 23-30.
- Sezer, Sinem., Yıldırım, Fatime., Mat, Mehri., Yıldız, Esra ve Çalışır, Emel (2008). İlköğretim 4. Sınıf Matematik Ders Kitabı İncelemesi. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tekşan, Keziban ve Özden, Mehtap (2008) Türkçe Ders Kitapları Üzerine Bir Değerlendirme. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara: Nobel Yayınları.

- Turan, Mehmet (2002) İlköğretim Okullarının Eğitim-Öğretim Ortamlarındaki Materyal İhtiyacının Belirlenmesi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ.
- Uşun, Salih (2007) Türkiye’de Yeni Uygulamaya Konulan (1-5. Sınıflar) İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesi. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yalın, İ., Halil (2003) *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları.

www.esosder.org